

NORGES BANK
INVESTMENT MANAGEMENT

Finansdepartementet
Akersg. 40
Postboks 8008 Dep

Dato: 24.01.2018
Deres ref.: 17/439 - 12
Vår ref.: 18/00100

Forventningsdokument om skatt og åpenhet

Det vises til Finansdepartementets brev 14. juni 2017 om Stortingets behandling av meldingen om forvaltningen av Statens pensjonsfond i 2016; Meld. St.26. (2016-2017).

I brevet viser departementet til Finanskomiteens innstilling til meldingen. Finanskomiteen skriver i Innst. 357 S (2016-2017) at den har merket seg at Norges Bank har utarbeidet et nytt forventningsdokument om åpenhet i internasjonal selskapsbeskatning. Komiteen oppgir å ha store forventninger til oppfølging av forventningsdokumentet, og ser frem til rapporteringen fra dette arbeidet i fondsmeldingen våren 2018. Departementet ba på denne bakgrunn Norges Bank gjøre rede for arbeidet med forventningsdokumentet om skatt og åpenhet.

Ansvarlig forvaltning støtter opp om fondets overordnede mål om å sikre fondets verdier på lang sikt. Vi arbeider med standardsetting, eierskapsutøvelse og risikohåndtering som en integrert del av vår forvaltning. Vi uttrykker forventningene og standpunktene vi har som eier overfor selskaper fondet er investert i gjennom offentlige dokumenter, ved stemmegivning og i annen direkte kontakt med selskaper. Vi har publisert forventningsdokumenter om klimaendringer, vannressurser, barns rettigheter, menneskerettigheter og om skatt og åpenhet.

Vi gir i dette brevet en status for arbeidet med skatt og åpenhet i forvaltningen. Dette arbeidet vil være langsiktig. Norges Bank legger opp til å rapportere om arbeidet med forventningsdokumentene i den årlige publikasjonen om ansvarlig forvaltningsvirksomhet, i tråd med etablert praksis.

Mål for arbeidet med skatt og åpenhet

Forventningsdokumentet om skatt og åpenhet ble lagt frem 7. april 2017. Norges Bank understreker betydningen av åpenhet og god rapportering fra porteføljeselskapene for å bygge tillitt, motvirke konsekvenser av hemmelighold og understøtte riktig skattelegging på tvers av jurisdiksjoner. Som en langsiktig, global investor ønsker Norges Bank å fremme standarder og praksis som bidrar til konkurranse på like vilkår og som er bærekraftige på

Norges Bank Investment Management er en del av Norges Bank – Norges sentralbank

POSTADRESSE
P.O. Boks 0179 Sentrum,
NO-0107 Oslo

BESØKSADRESSE
Bankplassen 2,
Oslo

Tel. +47 24 07 30 00
Faks +47 24 07 30 01
Web www.nbim.no

Organisasjons-
nummer
NO 937 884 117 MVA

sikt. Temaene dokumentet omhandler er samtidig gjenstand for regulatoriske endringer i mange land, og de generelle forventningene til selskaper på skatteområdet er i utvikling.

Innledningsvis vil Norges Bank understreke at spørsmål om skattenivåer og håndhevelse av skattelovgivning overfor selskaper hører inn under myndighetenes, og ikke investorenes, rolle. Tiltak på skatteområdet må ta utgangspunkt i nasjonalstatenes selvråderett. Det er ikke naturlig at Norges Bank har et syn på skattepolitikken til enkeltland. Samtidig må skattlegging av globale selskaper skje innenfor rammen av globalt samarbeid mellom nasjonalstatene. Skatt på tvers av jurisdiksjoner påvirker konkurranseforholdene mellom selskapene. Investorer har derfor en rolle i å fremme gode internasjonale standarder, åpenhet og praksisutvikling for flernasjonale selskaper. Det kan bidra til legitime og velfungerende markeder.

Det internasjonale arbeidet med koordinering for å unngå uthuling av skattegrunnlag bør derfor støttes fra et investorperspektiv. Over tid antar Norges Bank at nasjonal implementering av for eksempel OECDs Base Erosion and Profit Shifting-prosjekt (BEPS) vil skape et mer forutsigbart og konsistent internasjonalt rammeverk for selskapsbeskatning. BEPS-prosessen ble initiert under G20-toppmøtet i Los Cabos i juni 2012, og senere fulgt opp i rapporter og handlingsplaner. Tiltakene i BEPS-prosjektet ble lagt frem 15. oktober 2015 og er nå gått over i en gjennomføringsfase. Norges Bank støtter dette arbeidet i regi av OECD. Mer enn 100 land har sluttet seg til arbeidet. Det vil bidra til mer ensartede konkurransevilkår og gjør etablering av komplekse skattemotiverte konstruksjoner mindre aktuelt. Det vil ventelig redusere omfanget av bruk av lukkede jurisdiksjoner og potensielle negative konsekvenser som følge av dette. Økt åpenhet kan i tillegg gjøre det enklere for investorer å vurdere selskapenes strategi og eventuell risiko ved beskatning på tvers av landegrensene.

Forventningsdokumentet om skatt og åpenhet

Eierskapsarbeidet til Norges Bank drar nytte av fondets langsiktige investeringshorisont, og utvikles løpende. Forventningsdokumentet gir et utgangspunkt for vår dialog med flernasjonale selskaper om skatt og åpenhet. Norges Bank arbeider prinsippbasert og legger vekt på betydningen av åpenhet og god rapportering for å bygge tillitt, motvirke konsekvenser av hemmelighold og understøtte riktig skattelegging på tvers av jurisdiksjoner.

Norges Banks forventningsdokumenter er rettet mot styrene i selskapene og danner et utgangspunkt for vår dialog. Som en langsiktig, global investor ønsker Norges Bank å fremme standarder og praksis som bidrar til konkurranse i markedet på like vilkår. Vi arbeider for velfungerende, legitime markeder og markedsløsninger som er bærekraftige på sikt. Det er styret og ledelsen som har ansvaret for et selskaps strategi og drift. Vi er særskilt opptatt av styringsprosesser og rapportering fra selskapenes side. Som aksjonær kan vi ta opp konkrete spørsmål og utdype forventninger gjennom selskapsmøter. Samtidig må vår dialog med selskapenes representanter gjennomføres uten detaljstyring.

Hensikten med forventningsdokumentet om skatt og åpenhet er å uttrykke hvordan Norges Bank, som en finansiell investor, forventer at flernasjonale selskaper har en formålstjenlig,

veloverveid og åpen skattepraksis. Selskapsskatt gir offentlige inntekter verden over og er kanskje særlig avgjørende i fremvoksende markeder. Selskaper drar på sin side nytte av samfunnets juridiske og finansielle infrastruktur.

Forventningsdokumentet er forankret i internasjonale prinsipper, herunder OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper og G20s/OECDs prinsipper for selskapsstyring. Dokumentet ble utarbeidet gjennom en prosess med brede innspill fra eksterne interessenter, herunder frivillige organisasjoner, eksperter og akademikere.

Forventningsdokumentet er basert på tre hovedprinsipper. Det første prinsippet er at skatt bør betales der økonomiske verdier skapes. Det andre prinsippet er at selskapenes skatteordninger er styrets ansvar. Det tredje prinsippet er at offentlig land-for-land-rapportering er et sentralt element i åpen selskapsrapportering. Dokumentets vektlegging av offentlig land-for-land rapportering kan ses i lys av pågående regulatoriske endringer mange steder.

I forventningsdokumentet understreker vi at selskapers skattestrategier kan gi opphav til risiko for investorer, særskilt i perioder med regulatoriske endringer. Det legges videre vekt på hvordan styrene skal sikre at strategiske beslutninger er tuftet på hensynet til langsiktig verdiskaping. Vi ønsker å støtte styrene i arbeidet med å skape verdier over tid. Vi forventer at selskaper er beredt til offentlig å klargjøre de forretningsmessige begrunnelsene for tilstedeværelse i såkalt lukkede jurisdiksjoner, og i lavskatteområder der de lokale operasjonene synes små sammenlignet med den økonomiske verdiskapingen de tilskrives.

Som minoritetsaksjonær kan vi arbeide systematisk og prinsippbasert, men det er ikke mulig for oss å påtvinge selskaper endret skatteatferd. Parallelt med vårt eget arbeid, erfarer vi at skattespørsmål for tiden er gjenstand for økende investorinteresse. Investorer har likevel sjelden mulighet til å gjennomføre en detaljert oppfølging av de strategiene selskaper velger for sin skattetilnærming.

Arbeidet med forventningsdokumentet

Vi har i 2017 arbeidet selskapsrettet i enkeltsaker og generelt mot våre største investeringer. I forventningsdokumentet lister vi opp to hovedtiltak med til sammen ni underpunkter som vi mener selskapene må forholde seg til. Det er disse tiltakene vi følger opp overfor selskapene. Som et ledd i det arbeidet sendte vi brev om forventningsdokumentet til de 500 største selskapene i fondets portefølje. Vi har mottatt svar fra om lag 50 av disse.

Kontakten med selskapene har gitt oss informasjon og vurderinger fra selskapene, blant annet om de to hovedtiltakene vi pekte på i forventningsdokumentet, hvorav styrets ansvar og retningslinjer var det første. I tråd med våre forventninger uttrykte flere av selskapene at skattehensyn er styrets ansvar. Vi har fått mer informasjon om hvordan styrene i selskapene følger opp skatteforhold, og om retningslinjer for håndtering av skatt i selskapene. Enkelte flernasjonale selskaper har begynt å offentliggjøre sin skattepolicy.

Det andre hovedtiltaket vi pekte på i forventningsdokumentet var rapportering. På dette området har selskapene gitt oss ulike vurderinger, særskilt på offentlig land-for-land rapportering. Mange selskaper planlegger å dele land-for-land informasjon til nasjonale myndigheter. Samtidig er enkelte selskaper avventende til offentlig rapportering av denne land-for-land informasjonen, i påvente av ny lovgivning på området. Enkelte selskaper trekker frem kommersielle utfordringer ved offentlig land-for-land rapportering, men de sier samtidig at de vil følge myndighetenes krav om dette dersom det skulle komme.

Forventningsdokumentet tar også opp spørsmål om bruk av lukkede jurisdiksjoner. I vår kontakt med selskapene har enkelte trukket frem at de motsetter seg bruken av lukkede jurisdiksjoner. Vår kontakt med selskapene har også gitt oss en bekreftelse på at vår støtte til BEPS-prosessen er hensiktsmessig.

Flere av selskapene vi har vært i kontakt med sier at de deler vårt prinsipielle utgangspunkt om skatt og åpenhet, og endel oppgir å ha en strategisk tilnærming til selskapsskatt på styrenivå. Vi erkjenner likevel at forventningene våre på langt nær gjenspeiler selskapspraksis i dag, og vi mener at tydelighet fra oss som eier kan være et nyttig styringssignal om hva som er verdiskapende skattepraksis for selskapene og samfunnet på lang sikt.

Svarene vi har fått vil danne en del av grunnlaget for eierskapsutøvelsen og den videre oppfølgingen av skatt og åpenhet med selskapene vi investerer i. Vi forventer at selskapenes praksis innen dette området vil fortsette å utvikle seg, og vi vil støtte selskapenes styrer i arbeidet med å møte investorenes forventninger. I 2018 vil vi arbeide videre med konkrete innspill fra selskapene som har svart på vårt brev. Vi vil også kontakte selskaper som ikke har svart på vårt brev. Vi vil vektlegge rapportering i vår interaksjon med selskapene.

Våre forvaltere opparbeider mye spesifikk kunnskap om selskaper og skatt. Forståelse av enkeltelskapers situasjon og mulighetsrom er viktig i vurderingen av generelle data. Vi er opptatt av å få tilstrekkelig informasjonsgrunnlag slik at vi i større grad kan vurdere risiko for selskaper, sektorer og markeder. Utgangspunktet for slik informasjon er rapportering fra selskaper. Slik informasjon kan sammenlignes opp mot tredjepartsanalyser. I 2017 har vi inkludert tredjepartsinformasjon om skatt i våre datasett. Informasjonen er relevant i investerings- og eierskapsøyemed, så vel som for risikohåndteringen. Informasjonen dekker likevel ikke alle områdene vi berører i våre forventninger, eller alle selskapene i porteføljen. Vi vil arbeide videre for å utbedre informasjonsgrunnlaget om selskapers skattepraksis, og over tid våre egne analyser. Vi erfarer at informasjon fra uavhengige organisasjoner kan være nyttige i dette arbeidet.

Et mål for oss er å bidra til at porteføljeselskapene forholder seg til utviklingen av det fERNasjonale rammeverket for skattlegging. I tillegg til arbeidet rettet mot enkeltelskaper, som vi har redegjort for ovenfor, har vi deltatt i konferanser og paneldiskusjoner om skatt og åpenhet, herunder på Principles for Responsible Investments årlige konferanse, for å legge frem våre forventninger. Vi deltar i slike fora for å bidra til utviklingen av forståelsen

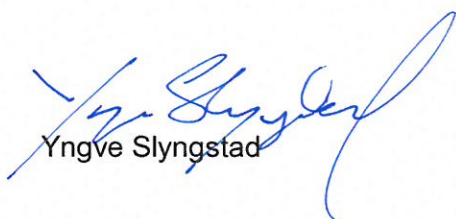

for prinsipielle spørsmål i forholdet mellom investor og selskap, samt til utviklingen av praksis.

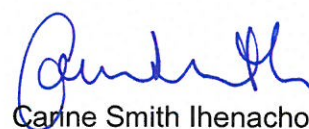
Vi opplever at det stor interesse for vårt dokument, og at utgangspunktet for våre forventninger deles av mange institusjonelle investorer. Vi skrev i desember et høringsinnspill til EU om skattelegging av den digitale økonomien. Vi er opptatt av å bidra til et rammeverk som er forutsigbart, enhetlig og hensiktsmessig gitt ny økonomisk struktur og dynamikk på tvers av markeder.

Vi vil bruke virkemidlene vi har tilgjengelig som investor for å bidra videre til å øke selskapenes åpenhet om sine skatteprinsipper og rapportering, i tråd med temaene vi vektlegger i forventningsdokumentet. Vi vil utvikle våre analyser og vektlegge temaet i eierskapsutøvelsen. Over tid forventer vi å se endringer i rammeverk og selskapsrapportering som gir mer konsistent informasjonsgrunnlag på tvers av sektorer og markeder og ytterligere eksempler på god praksis blant selskapene i porteføljen.

Med hilsen

Yngve Slyngstad

Carine Smith Ihenacho